

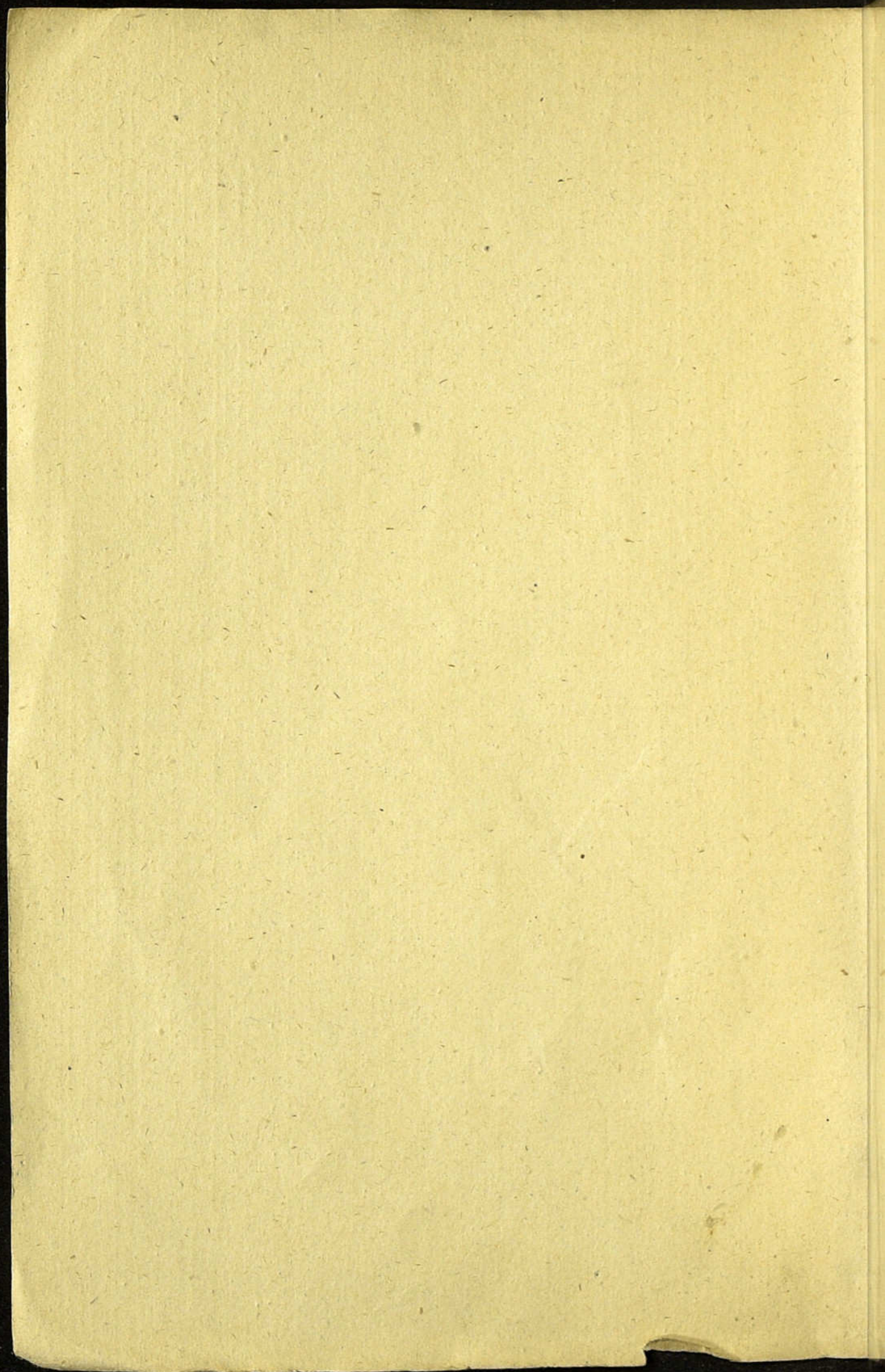
1623.

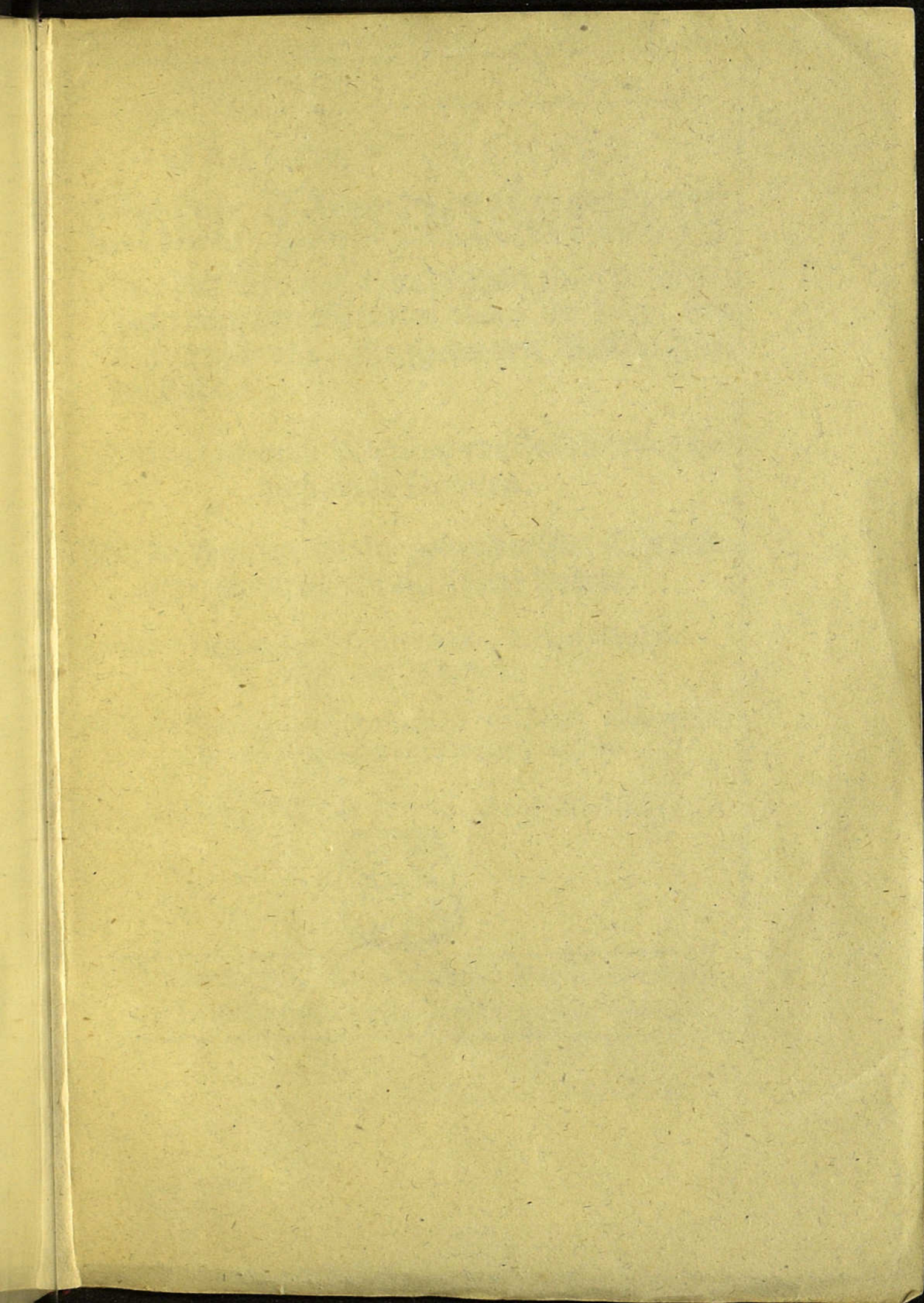
2.

B

17885

IV.98

STADSBIBLIOTHEEK ANTWERPEN

03 08 0039341 2

OPRECHT VERHAEL
Ende Particulariteyt

van den Grooten Bloedighen Slach/ Ghe-
daen door den Generael Mons de Tilly, den
6. Augusti 1623. Teghens den Dollen Hal-
berstadt.

Met den Grooten Nombre vande Ghevanghe-
nen, ende Dooden.

Met de Namen vande principaelste Gheban-
ghen Princen/ Grauen ende Heeren.

Met het verlies van xvj. groote Metalen stucken Gheschudts
ende twee Mortieren.

Noch den Nombre vande Ammonitie Waghens, ende andere
Baggage Waghens ende Soetelaers karren.

Eerst Ghedruct den 16. Augusti, 1623,

T'Hantwerpen, By Abraham Verhoeuen op
de Lombaerde veste, inde gulde Sonne.

V Vaerachtich verhael van
den bloedighen slach ende Victorie die
Godt Almachtich heeft verleent aen
den grooten Capiteyn ende Generael van
den Legher des Ceurvorsts van Beyeren
ende Catholicque Ligue, den Heere
Graue Tilly, teghen het Legher ende
Chrijsvolck van den Hertoghe Chri-
stiaen van Bruynsvijck, Administra-
teur van Halberstadt.

N Aer dien beyde de voorszreuen Leghers
langhen tijt teghen malcanderen hadden
ghelegghen in het Eschvelt / op de frontieren
van Hessen ende Bruynsvijck / de voorszreuen
Hertoch Christiaen siende dat hy niet door ghe-
caecken en soude nae Bohemen oft andere Lan-
den

den van de vereenichde Catholicke Dozsten/ende
 de beduchtende aldaer ten lesten ghelicht ende
 gheslaghen te worden by den voorszeyuen Hee-
 re Graue van Tilly, is ten laetsten te rugghe ge-
 wken / ende met zijn heel Legher ghetrocken
 ouer d'ander zijde van de Kiniere vāde Weser/
 om hem te voeghen metten Mansfelder ende
 het volck van de Staten van Hollandt / ende
 soo t'samen te trecken ouer den Rhijn / ende daer
 nae ouer de Maese / ende soo te vallen in Bra-
 bant / ende door de handt alles aff te branden
 ende saccageren. Tot welcken eynde die van
 Hollandt versaemt hadden tot Emmerick ende
 Kees groote menichte van Schepen / versien
 van alderley vires ende munitie / ende ghe-
 reetschap tot brugghen / soo sy oock hadden ge-
 daen by den Graue / ende ontrent den hupse van
 Gennep op de Maese.

Maer Godt Almachlich en heeft sulcken
 schroomelijcken voornemen niet willen gedoo-
 ghen / ende t'selue belet door zijnen grooten Ca-
 pitaine den Graue van Tilly, die nae het opbre-
 ken des voorszeyuen Bypnswijckers Legher/
 oock is op ghebroken. Doch en heeft soo haest
 niet connen volghen ende die Weser passeren /
 oft den Bypnswijcker is ontrent d'n daghen
 reyseng

5

repsens vooz wech ghetrocken.

Euen wel heeft Tilly soo vele diligentie ghe-
daen / ende soo ghemarcheert dat hy den vooz-
schreuen Bzupnswijcker heeft inne ghehaelt /
ende is ontrent zijnen Legher ghecomen inden
Lande van Westfalen / ontrent een stedeken
ghenoempt Mahauss / den 6. Augusti lestleden.

Ende siende den voozschreuen Tilly dat den
Bzupnswijcker met sijnen Legher was op een
groote heide ontrent een halff vze van Mahauss
voozschreue tusschen Starloon ende Wilderesch.
Ende beduchtende dat hy de selue heide soude
passeren ende hem stellen op eenighe aduanta-
gieuse plaetse / al eer hy Tilly sijn Leger hy den
anderen soude becomen ende totten slach bren-
ghen. Is vooz wt gestooten met twee zijne Re-
gimenten voetvolck / daer aff Coronels zijn
Mortagnie ende Schmidts / ende elck zijn sterck
diz oupsent mannen. Item met vijs Regimenten
Peerden van den Hertoch van Holsteyn /
Graue van Furstenberch / de Heere van Schoo-
nenberch / den Heere van Montaigny sijns
Broeders Sone / ende den Heer Wijnant van
Epnetten t'samen sterck vier dupsent Peerden /
ende met diz sturckens gheschut / achterlatende
alle de reste van sijnen Legher.

P iij

Ende

Ende des smorghens ten vijf vzen op den 6. Augusti heeft begonst te Scharmutseren mette achtergarde van het Legher van den Bzupnswijcker / die marcherende hadden veel stuckkens gheschut daer mede so continuelijck achter wt op de Trouppen van Tilly was schietende / d'welck gheduert heeft tot ontrent d'z vzen nae den middach / Als wanneer den Heere van Tilly met zijn voorszreuen trouppen / is ghevallen op de Kupterije van den Bzupnswijcker / ende daer aff in stucken gheslaghen twee schoone Regimenten van de Grauen van Isenburgh ende van Thurn / sterck wesende twee duysent Peerden / dander Kupterije is daer naer oock ghebroken ende verjaecht / ende het voervolck is terstont in desordre ende op de vlucht gecomen / ende iammerlijck verslaghen / soo dat allen die ghene van des Bzupnswijckers hen in de Bataille hebben ghepresenteert / zijn doot bleuen / ghequerst oft ghevanghen / ende wepnich ontsloopen.

Den Bzupnswijcker hadde ouer de achtiën duysent voervolck / ende ses duysent Peerden / achtiën schoone groote stucken gheschuts / twee Mortieren / ende eenighe clepne velstucken / met eene groote menichte van wagghens / ende
versien

versien van alderley munitie ende vivres.

Den Bruynswijcker hadde voer wt ghesonden in Avantgarde het Regiment Infanterie van den Hertoch van Saren van Wijsmaert / sterck ouer de dyp dusent mannen / ende zynen ghen Regiment van dupsent Peerden / die alsoo sijn ontsomen sonder slach oft stoot / ende hy is ontloopen met seuen oft neghen Cornetten Peerden / ende wordt tot noch toe geseyt hem ghesalueert te hebben met weynich volck tot Bredesort.

Tilly heeft becomen twintich Cornetten van de Ruyterij.

Ende hondert en tweelf Vindelen.

Sestien groote stucken gheschuts.

Twee Mortieren.

Vier Dupsent Ghevanghenen.

Dupsent wagens / dyp hondert gheladen met Poepere ende Coghelen / ende andere Ammunitionie.

Allen die wagens ende Bagagien / ende een groote menichie van wapenen / die de vluchtighe Soldaeten wech hebben gheworpen / ende daer mede ende met doode lichaemen de heerde begrauen ghelaeten.

Daer was een groot gheiammer ende gheschreeu /

schreeu / d'een was door den Arm gheschoten /
 d'ander door't Lijff / d'ander ghehouwen ende
 ghesteken / menichte ouerloopen van de Peerde /
 het was een grouwelijcke saecke om zien / de
 Hende bedeckt te zijn met de Dooden ende ge-
 quetsten.

De Soldaeten hebben eenen grooten Biedt
 ghehad.

HEt is memorabel om vertrecken / hoe dat
 veele van des Brunswijckers Daendras
 ghees sijn blijven staen op hunne plaetse / verlatē
 zijnde van hunne gheheele Compagnien / ende
 ten

een aencomste van de Troupen van Tilly
hebben hunne Wendelen ghewillichlijck oes
ghegheuen / nae dien niemant de selue en wil
de defenderen oft bewaeren / ende so alleene dat
niet doen en kosten.

Tilly heeft ontrent vier duysent ghevangene
nen van den vbandt / daer onder sijn veele Of
ficieren als Capitainen Wendaggers ende an
dere.

er naer volghen de Namen
van de Ghevangen Princen
ende Grauen.

DEn Graue van Thurn is seer ghequetst /
ende zijnen ouersten Lieutenant ghevan
gen.

Den Hertoch Willem van Saren van Wijn
maer Lieutenant Generael van de Armee van
den Bzupns wijcker is ghevanghen / ende daer
toe seer ghequetst.

Den

10
Den Graue van Isenburch Generael van
het gheschut oock ghevanghen.

Item den Graue van Leeuwensteyn ghe-
vanghen.

Item den Rhiingraff.

Den Cozonel Frenck.

Cozonel Spor.

Lieutenant Cozonel Gusto.

Tilly heeft oock eenighe van de zijne ghela-
ten / ende is den Heere van Montigni ghe-
schoten / doch bukten perijckel van steruen.

Die Soldaten van den Heere van Tilly wa-
ren seer gheanimeert niet alleene om de goede
saecke die sy beschermen / maer oock om de goe-
de betalinghe die sy hebben ghehadt / alsoo hen
allen hunnen achterstel te vollen is betaelt / al-
eer sy leestmael sijn opghetrocken van Alendorff
Eschweghen ende daer ontrent / ende is hun
alsdoen ghedaen assureantie vooz seuen toeco-
mende maender / soo ende aldaer elcken Capi-
teyn oft Cozonel heeft versocht.

Ende daer en bouen sal den heelen Legher
noch wt gherepckt worden een maent van be-
talinge sonder cozten / gelijk sy oock ghehadt
hebben ter saecke van de victorie tegen Dour-
lach.

Terstont

Terstondt naer de Bataille is by ordre van den Heere van Tilly, ghemarcheert den Graue van Anholt om te attrapperen oft couperen die resterende Troupen van den Bzupns wijcker.

Ende soo den Graue van Colalto oock niet verre van Tilly en was met zijne versche troupen / ende t'samen voorts marcheren naer den Bzupns wijcker ende Mansfelder / ghelijck oock doet Don Gonçalo de Cordoua / soo worden daghelijck noch naerder ende beter tijden inghen verwacht.

Besondere aengemerckt de goede ende scherpe ordre die den voorschreuen Tilly is houdende / ende die ghewillichendt van zijne Soldaaten / die al te samen hem soo ghehoorsaem zijn / t'sy op een enckel woordt door t'vier souden lopen.

Den Marquis de Montenegro comt oock terck aen met zijnen Leger van ontrent twintich duysent mannen.

Godt gheue dat de vanden van de Heplighe Kercke moghen ghestraft worden.

Den 13. Augustus soo is ghesonghen het te Deum Laudamus in de hooft Kercke van onser Lieue Vrouwen t'Hantwerpen / met grooter

Q ij

blij-

10
blijfschappen ouer de gzoote victorie vercregen
teghen den Halberstadt / waer van Godt den
Heere moet gheloofst ende ghedancke zijn / waer
wt men mercken can / dat Godt rechtveerdich
is / want by maniere van spreken scheen onmo-
ghelijck te wesen met luttel volcx sulcken ghe-
weldighe Legher te slaen / de welcke in corten
tijdt soo verniet is gheworden.

O ghy goddeloosen booswicht Halberstadt /
siet ghy noch niet de rechtveerdighe handt
Godts / die v straft in v quaet voornemen /
d welck v voornemen is gheweest alles te ver-
deruen / met roouen ende branden / in dese Ne-
derlanden / Kercken ende Cloosterste rupner
ghelijck ghy ghedaen hebt voor uwen add
als ghy nu wt Dupslandt quaempt /
Eysch-velt / ende wilt v comen voeghen on-
de waterkant / alwaer ghy noch de brandt si-
ters van Zababant compt vinden / die ouer e-
ghen tijdt haer ghereformeerde brandstic-
rije / ende rooverije voorts stellen / ist daerom
ghy siuer gheit hebt doen slaen / voor uwen
gher / waer inne staet eenen Arm houdende
sweert in de handt met dese Inscriptie

O welck ghy hadt doen slaen ouer Jaer /
v Ghelot / Flagellum Sacerdotum, Ich wil i
Pfaß

15
Pfaffen straffen. Maer ghy werdt zenuer ghy
Kraft / met verlies van nwen Arm.

Ende nu hebdt wederom willen comen met
Restat adhuc altera, Dat is te segghen noch
resteret een / te weten een handt.

In uwe principale Banier van de Cavail-
lerie / staen dese woorden.

Aut, Recuperare, Aut mori, Dat is te seggē/
Oft hernemen / oft steruen.

Inde principaelste Banier vande Infante-
rie staen dese woorden.

Omnia propter Deum & illos, Dat is te seg-
ghen / Alle dinggen om Godts wille ende heere
lieden.

Voorders in uwe andere Vondelen hebdt
en stellen / soo wel inde groene als de witte
anieren eens Coninck Croone / omringhet
t eenen Lauriertack / ende met de Letteren
in den A. B. C. D. E. F. etc. daer wt is te
mercken / dat ghy uwen A. B. C. niet wel en
kent / ende dat ghy v al auerechts leert/
ide merckelijck siet dat Lepodt dē Heere straft/
aerom laet aff van v quaet voornemen / de Ken-
erlijcke ghenade heeft v mogen ghebeuren / sij-
e milde Kenferlijcke goethepdt ende Bardon
eest vooz v open ghestaen / ende v Ghysvolck

10
Den 10^{den} Junij 1623. ghesonden gheweest / van Datum den le-
sten Junij. 1623. ghedateert binnen Weenen in
Oostenrijck / maer ghy daer niet op passende
hebt de Keyserlijke Landen ende plaetjen ghe-
violert / verbrandt / ende wt geplundert met
v volck / d'welck Godt den Heere niet onghes-
traft en sal laten / alst nu blijckelijck is.

Maer ouer een jaer als ghy vercrocht wt Hol-
landt / alwaer ghy uwen addieu nampt aen
den Palatijn ende sijn Hupsvrouw / de welcke
v schonck een paer witte handschoenen ghe-
boorduert / waer ouer ghy aen haer beloofde / de
selue wederom te brengen / als ghy het Psaltz-
Landt soudt hebben gewonnen / ende ghy de
selue op uwen hoet napen Crups-wijs on-
der uwe ternepte plumagie / maer ghy wt
gheslaghen tot Hoest by Franckfort op
Mayne / alwaer v volck by duysenden
dronck / soo te voet als te Peerde / de welcke
honderden den 11^{den} Junij af quamen ghedrei
waer by men w^{er}dencken dat de ouerblei
selue de tijdinghe aen de Broeders brochten
Hollandt / dat den Psalts al gewonnen wa
ende de handschoenen al verdient waren / ma
voeren ghelijck den Cousenbandt van den Pa-
latij

latijn in den slach van Praghe.

Noch en hebdt v niet gherust gehouden/hebt
met uwen Compagnon den Mangfelder / (oft
sake hadde gheweest / de handt schoenen niet wel
verdient en waren) de selue riddinghe willen
brenghen aen uwen meester den Palatijn / en-
de de Staten van Hollandt van het goet succes
ende rencontre ghy ghehadt hebt in de Bataille
tot Fleru / alwaer v Don Goncalode Corduba
eenen panter gaff dat den Arm ende handt daer
bleeff / daerom hebdt nu in uwe Vendelen den
A. B. C. D. doen stellen / soo moecht nu stu-
deren om de reste te laten / ende by de Doesters
in kinderen in Hollandt den cost soecken.

Men sal den Leser metten eersten / belieuet
Godt / meer andere goede Eendinghen verclaren
van t'ge ne men nu van daghe tot daghe is ver-
ude.

FINIS.

V.C.D.W.C.A.

In 15. Augusti op den Feestdach van on-
seuer Vrouwen dach / soo heeft men t'Hant-
en seer Heerlijk gheviert / ende het Casteel
de omliggende Forten hebben lustich ge-
en ter eeren vande Victorie vercreghen te-
ghen den Dollen Halberstadt.

16
Haesop, Haesop, Halberstadt.

B 17885 ^{IV}, 98

B

(28177)

